

□ De Lepelaar, Middenweg 194, Middenbeemster.

Foto Studio Wick Natzijs

Lepelaar houdt fier stand in Beemster

Van onze verslaggever ED DEKKER 3 7-33

MIDDENBEEMSTER — Ze staan naast elkaar, maar worden nooit in één adem genoemd. Qua bekendheid moet De Lepelaar het afleggen tegen De Eenhoorn, eerder aan bod in deze rubriek, maar eerstgenoemde stolp mag net zo waardevol heten. In tegenstelling tot die van zijn buurman aan de Middenweg in Middenbeemster heeft de naam van De Lepelaar geen symbolische betekenis. De aanduiding is te danken aan een van de vroegere burgemeesters van Jisp.

De stenen lepelaar aan de voorgevel van de fraaie boerderij is voorzien van het jaartal 1683. In dat jaar liet Cornelis Jacobsz. Ploegh de stolp bouwen. Hij is in 1624 geboren in Jisp, waar hij in 1696 ook is overleden. Cornelis Jacobsz. Ploegh bouwde niet om in de vruchtbare Beemster te boeren. De aankoop van de kavel in 1665 en de bouw kunnen worden gezien als geldbelegging. De Beemster behuizing zal voortdienst hebben gedaan als zomerverblijf.

Beschildering

Naar wordt aangenomen gaf de ingezetene uit Jisp zijn boerderij eerst de naam De

Ploegh. Een nog gave beschildering in de opkamer, nog vrijwel helemaal in originele staat, toont een ploegend paard. Later zal de naam De Lepelaar zijn gegeven. Met de keuze voor de beeltenis van deze broedvogel gaf Cornelis Jacobsz. Ploegh uitdrukking aan zijn dankbaarheid aan Jisp. Het wapen van deze gemeente, die begin dit jaar zijn zelfstandigheid verloor en sindsdien behoort tot de gemeente Wormerland, voert immers een lepelaar.

In Jisp zetelde in vroeger tijden een geslacht van zogenoemde ledezitters. Dat waren heelmeesters die kreupelen genazen. Cornelis Jacobsz. Ploegh geldt als belangrijkste en bekendste telg van dit geslacht. Hij vervulde ook andere betrekkingen in het dorp. Jaren was hij burgemeester. P. Jonges uit Spijkerboor, secretaris van de Oudheidkundige commissie Jisp, vertelt dit over de naamgever van De Lepelaar: „Hij genoot in Jisp algemene achting, daar hij door zijn kunst velen tot zegen was. Door zijn groot vermogen droeg hij ruimschoots het zijne bij tot de welvaart der ingezetenen door het schragen van handel en nijverheid.” Cornelis Jacobsz. Ploegh toonde zijn dankbaarheid voor de grote zegeningen die hem geschon-

ken werden door de Jisper kerk een gebrandgeschilderd raam.

Heelkunst

Op dit glas, geschilderd in het zwart, waren verscheidene verrichtingen der heelkunst overeenkomstig afgebeeld, vertelt de heer Jonges. Onder meer zag men daar een lijder op een tafel of rustbank uitgestrekt liggen, wiens been verondersteld werd korter te zijn dan de andere. Door een koord, dat over twee schijven liep en door twee personen in beweging werd gebracht, werd dit been uitgerekt. Aan het hoofdeinde van de tafel stond de heelmeester of ledezetter afgebeeld, het werk besturende. Bij de sloop van de Jisper kerk in 1820 is het glas vernietigd.

Blijvend was de uitbeelding van De Lepelaar in de boerderij, die dertien jaar geleden eigendom werd van de familie J. Hartog. De vorige eigenaar, T. van der Oord, was de laatste agrarische gebruiker van de stolp, die uitwendig nog vrijwel helemaal in authentieke staat verkeert. Het wapen van Jisp toont een gouden lepelaar op een blauw veld. Volgens overlevering hielden in vroeger tijden visser in het oostende van het dorp vele makke lepelaars. Deze reigerachtigen, die reeds in de middeleeuwen op grote schaal voorkwamen in Holland, leefden in Jisp van het visafval. De lepelaars zijn in Jisp verdwenen, maar De Beemster heeft die ene behouden.